

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเวศ วะสี (2539:1) กล่าวว่า สังคมไทยในปัจจุบันกำลังได้รับผลกระทบทั้งทางบวก และลบ จากการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก ต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ปัญหาใหม่ๆ ด้วยทรศนะเก่า จิตสำนึกเก่า และทักษะเก่า ไม่สามารถทำให้สังคมไทยผนึกตัวเองไว้ในดุลยภาพได้ จึงกำลังแตกสลาย เช่น การพังทลายของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ การพังทลายของชีวิตครอบครัว ชีวีตชุมชน และวัฒนธรรมไทย (ประเวศ, 2541: 22) ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการปรับตัวที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงทำให้สังคมไทยประสบกับปัญหาต่างๆอย่างมากมาย โดยภาพรวมกล่าวว่าปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นมากจากครอบครัวที่อ่อนแอ จึงไม่มีภูมิคุ้มกันที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงแปลกใหม่ที่เข้ามากระทบอย่างรวดเร็วต่อสังคมไทยได้

หากกล่าวในเรื่องของการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งแล้ว นับเป็นภาระกิจที่ใหญ่ยิ่ง เพราะครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดที่จะช่วยหล่อหลอม และเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับสังคมที่ใหญ่ขึ้นเป็นลำดับต่อมาคือ ชุมชน ประเทศ และสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับที่ Brown และ Paolucci (1978: 45-46) ได้กล่าวว่าเนื่องจากมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีความต้องการทางกายภาพเพื่อความอยู่รอด ตลอดจนต้องการความรัก ความอบอุ่น และความ เป็นเจ้าของ อีกทั้งมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการความเจริญรุ่งเรือง มนุษย์จึงพยายามที่จะรู้ เข้าใจ หรือตีความโลกรอบๆตัว แต่การเรียนรู้ต่างๆ รวมถึงค่านิยม และวิธีการไปสู่จุดหมายนั้นไม่ได้ถูกสร้างมาตั้งแต่เกิด แต่เกิดจากการหล่อหลอมของครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันสังคมแห่งแรกของมนุษย์ที่จะช่วยสนองความต้องการทางกายภาพ ให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่ ให้ การศึกษาพื้นฐานแก่มนุษย์ ดังนั้นนักคหกรรมศาสตร์จึงมีส่วนช่วยในการกำหนดเป้าหมายใน สังคม และสนับสนุนให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดี พันธกิจของนักคหกรรมศาสตร์จึงช่วย ส่งเสริมครอบครัวทั้งรายบุคคล และสถาบันสังคมเพื่อสร้าง และรักษาไว้ซึ่งระบบของการปฏิบัติ ที่จะนำมาซึ่งการบรรลุคุณภาพในการสร้างตนเอง ของบุคคล และการมีส่วนร่วมในการวิพากษ์ และกำหนดเป้าหมายของสังคม ตลอดจนวิธีการที่จะให้บรรลุเป้าหมาย จึงอาจกล่าวได้ว่า พันธกิจของนักคหกรรมศาสตร์มีทั้งทางตรง และทางอ้อมที่มีต่อบ้าน และชีวิต ตลอดจนการ แก้ไขปัญหาของครอบครัว ชุมชน และสังคมในมิติของชีวิตในบ้าน (Murray, 1979)

การศึกษาทัศนคติของนิสิต/นักศึกษาระดับอุดมศึกษา (นนทลี, 2545: 93-99) พบว่า นิสิต/นักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีทัศนคติต่อวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ในระดับที่ดี แต่นิสิต/นักศึกษาเหล่านั้นให้ข้อเสนอแนะว่า มีความรู้สึกท้อแท้ในการเรียนวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากคนในสังคมรอบ ๆ ตัว ที่จัดลำดับสาขาวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ในระดับต่ำ สอดคล้องกับที่ในสหรัฐอเมริกาได้มีการทบทวนในเรื่องการเปลี่ยนชื่อ สาขาคหกรรมศาสตร์เนื่องจากภาพพจน์ที่ตกต่ำ (Poor Image) ของสาขาคหกรรมศาสตร์ที่ถูกจัดไว้ในระดับต่ำในสายตาของคนในสังคมทั่วไป (Kerka , 1996)

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้เองจึงควรมีการศึกษาวิจัย ภาพลักษณ์คหกรรมศาสตร์ในทัศนะของสังคมไทย เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนของคหกรรมศาสตร์ในปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาภาพลักษณ์คหกรรมศาสตร์ไทย โดยผลการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการยกระดับและพัฒนาสาขาวิชาชีพคหกรรมศาสตร์สู่ความเป็นสากล ให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย

1. เพื่อสำรวจภาพคหกรรมศาสตร์ที่เกิดจากความนึกคิด และความรู้สึกของคนในสังคมไทย
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของวิชาชีพคหกรรมศาสตร์
3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์วิชาชีพคหกรรมศาสตร์ในสังคมไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สะท้อนทัศนะของคนในสังคมไทยที่มีต่อวิชาชีพคหกรรมศาสตร์
2. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาคหกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะคณะคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสำคัญที่ผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพคหกรรมศาสตร์เข้าสู่ตลาดแรงงานโดยตรง ใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการยกระดับ และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ให้มีความทัดเทียมกับสาขาวิชาอื่นๆ
3. หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการศึกษาโดยเฉพาะวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ของประเทศ
4. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาคหกรรมศาสตร์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสาขาวิชาชีพคหกรรมศาสตร์สู่ความเป็นสากล

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะเรื่อง ภาพที่เกิดจากการนึกคิด ความรู้สึก ที่มีต่อวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาภาพลักษณ์คหกรรมศาสตร์ในสังคมไทย

ขอบเขตเชิงประชากร

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาภาพลักษณ์คหกรรมศาสตร์ในสังคมไทย มุ่งศึกษาทัศนคติของนิสิต/นักศึกษาอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ และผู้ประกอบการของนิสิต/นักศึกษาสาขาวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลทั่วประเทศ และบุคคลในสาขาวิชาชีพอื่นในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

นิยามศัพท์

การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ดำเนินการอยู่ หรือสิ่งที่เป็นอย่างเดิมให้ดีขึ้น

ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิด ความรู้สึกที่คนในสังคมมีต่อวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ โดยอาจมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

คหกรรมศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาที่ว่าด้วยเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยมุ่งพัฒนาครอบครัวด้วยการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอาชีพ และเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ความมั่นคงของสถาบันครอบครัว และสังคม